

บทที่ 4

บริบทของพหุกรณีศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียนวิถียุทธ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของพหุกรณีศึกษา 4 กรณี ซึ่งเป็นโรงเรียนวิถียุทธกัลยาณมิตร ในกรุงเทพมหานคร และภูมิภาค เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง จึงจำเป็นต้องศึกษาบริบทโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1

กรณีศึกษาที่ 1 ตั้งอยู่เลขที่ 2/1 ถนนพระราม 5 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 มีเนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 98 ตารางวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการก่อตั้งโรงเรียน

กรณีศึกษาที่ 1 ตั้งขึ้นตามโครงการแก้ไขสถานการณ์เด็กไม่มีที่เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สร้างขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2504 ด้วยเงินงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเงิน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) โดยมอบให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างตามแบบสามัญ 004 ของกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 หลัง 8 ห้องเรียน โดยทางวัดน้อยนพคุณได้มอบที่ดินของวัดเนื้อที่ 760 ตารางวา ให้เป็นที่สร้างอาคารเรียน เปิดสอนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย รับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 400 คน โดยจัดเป็นสหศึกษา และจัดสอนเป็นสองผลัด เริ่มเปิดเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 โดยมีนางสาวเทียบ สมานเชื้อ เป็นครูใหญ่คนแรก และฯพณฯ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้นมาเป็นประธานในพิธีเปิดป้ายอาคารเรียนหลังแรกเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2504 จึงถือว่าวันที่ 11 สิงหาคม ของทุกปีเป็น วันรักโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2505 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม จำนวน 1 หลัง ในวงเงิน 350,000 บาท (สามแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) และปีการศึกษา 2506 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสร้างอาคารเรียนตามแบบ 017 ของกรม

สามัญศึกษาชั้นอีก 1 หลัง ในวงเงิน 250,000 บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) รวมเป็น 3 หลัง เพื่อขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้น โดยในปีการศึกษา 2507 สามารถจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 24 ห้องเรียน และได้จัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาจนถึงปีการศึกษา 2520 รวม 17 ปี ปีการศึกษา 2507 นางเทียบ เกริกมธุกร ครูใหญ่คนแรกได้ออนไปรับราชการที่สภากาการศึกษาแห่งชาติ ทางจังหวัดพระนครจึงแต่งตั้งนางสม จิตร ไพบุลย์สุวรรณ รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่แทน และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนกรณีศึกษาที่ 1 เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2508 การสอนดำเนินมาจนถึงปีการศึกษา 2509 จึงเลิกสอนสองผลัด เปลี่ยนเป็นเรียนตลอดวัน โดยใช้ระบบหมุนเวียนนักเรียนไปตามห้อง ต่าง ๆ ในแต่ละชั่วโมงในปีการศึกษา 2515 นางสมจิตร ชลวณิช ครูใหญ่ได้ย้ายไปรักษาการใน ตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนวัดชนะสงคราม และนางอารี ปิ่นบุญมา ครูใหญ่โรงเรียนวัดชนะสงคราม มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนกรณีศึกษาที่ 1

ปีการศึกษา 2516 จังหวัดพระนครให้โอนโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เหลืออยู่ 19 โรง ไปสังกัดโรงเรียนประถมศึกษาส่วนกลาง โรงเรียนกรณีศึกษาที่ 1 อยู่ในกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษาส่วนกลาง กลุ่ม 3 การสอนดำเนินมาจนถึงปีการศึกษา 2519 กรมสามัญศึกษามี นโยบายที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาเตรียมจัดการศึกษา เพื่อจะให้รับกับหลักสูตรใหม่ คือ 6 : 3 : 3 จึงอนุมัติให้เปิดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยลดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ลง 2 ห้องเรียน

ในปี พ.ศ.2520 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะแปรสภาพโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนกลาง พิจารณาเห็นว่า ประชาชนมีความต้องการให้บุตรหลาน ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับ มัธยมศึกษามากขึ้น จนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่ไม่อาจที่จะรับได้หมด และไม่สามารถขยาย โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เพียงพอต่อความต้องการได้ และในปีการศึกษา 2521 ได้มีการ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เป็นระบบ 6 : 3 : 3 คือ จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ดังนั้น เพื่อรับสภาพการ ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นสมควรให้ขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญให้ แพร่หลายยิ่งขึ้น โดยแปรสภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการศึกษา กรมสามัญ ศึกษา จำนวนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ 23 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 กระทรวงศึกษาธิการจึง ประกาศจัดตั้ง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เป็นการสอน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ รวม 129 โรงเรียน (กรณีศึกษาที่ 1 เป็นโรงเรียน

ลำดับที่ 126) ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2520 ประกาศ ณ วันที่ 11 เมษายน 2520 ลงนามโดย นายภิญโญ สาธร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ดังนั้น ในปีการศึกษา 2520 กรณีศึกษาที่ 1 จึงเปิดการสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.ศ. 1) จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนชาย 29 คน นักเรียนหญิง 58 คน รวม 87 คน โดยมีนาง อารี ปิ่นบุญมา อาจารย์ใหญ่กรณีศึกษาที่ 1 (ประถมศึกษา) รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ กรณีศึกษาที่ 1 (มัธยมศึกษา) โดยไม่เปิดรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ปีการศึกษา 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยุบเลิกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา เพื่อรวมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 22 โรงเรียน ซึ่ง กรณีศึกษาที่ 1 เป็นหนึ่งในจำนวน 22 โรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2521 และได้รับอนุมัติให้ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) จำนวน 4 ห้องเรียน เปิดสอนตามหลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2521 และในปีนี้อเอง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศยกเลิกโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2521 ในปีนี้จึงมีการ เปิดสอนดังนี้ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งเป็น ม.ศ. 1 จำนวน 4 ห้องเรียน, ม.1 จำนวน 4 ห้องเรียน และ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.ศ. 2) จำนวน 2 ห้องเรียน รวมกับชั้นประถมศึกษาเดิม คือ ป.3 จำนวน 2 ห้องเรียน และ ป.6 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 18 ห้องเรียน

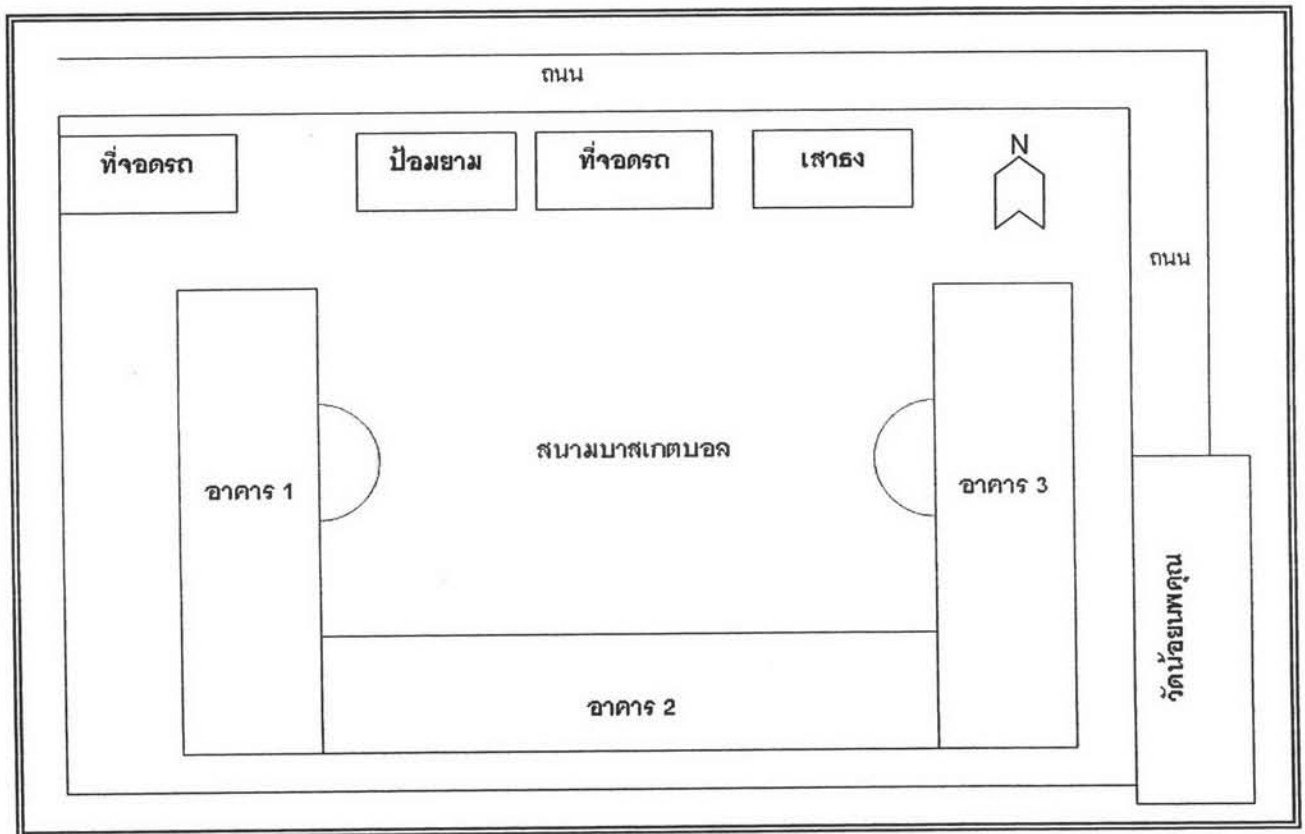
ในปีการศึกษา 2524 ไม่มีการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา (ม.ศ.) และในปีการศึกษา 2525 ไม่มีการเปิดสอนในระดับประถมศึกษา จึงมีการเปิดสอนเพียง ม.1 ม.2 และ ม.3 รวมทั้งสิ้น 20 ห้องเรียน

ปีการศึกษา 2526 วัดได้ให้โรงเรียนเช่าที่ดินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดเพิ่มขึ้น รวมทั้งที่ดิน ของโรงเรียนที่ต้องเช่าจากวัดทั้งหมด จำนวน 2 ไร่ 2 งาน 98 ตารางวา ซึ่งในปีการศึกษานี้โรงเรียน ได้รับงบประมาณจากกรมสามัญศึกษา สร้างอาคารเรียนแบบพิเศษ 5 ชั้น พร้อมครุภัณฑ์ เป็นเงิน ทั้งสิ้น 13,349,000 บาท (สิบสามล้านสามแสนสี่หมื่นเก้าพันบาทถ้วน)

ปีการศึกษา 2527 กรณีศึกษาที่ 1 ได้รับอนุมัติจากกรมสามัญศึกษา ให้เปิดสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2524 จำนวน 2 ห้องเรียน

ดังนั้น กรณีศึกษาที่ 1 จึงเปิดทำการสอนครบทุกชั้น ตั้งแต่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2529 ปัจจุบันกรณีศึกษาที่ 1 อยู่ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนคนที่ 10 คือ ท่านผู้อำนวยการนพพล เหลลาโชติ

กรณีศึกษาที่ 1 มีบริเวณไม่กว้างขวางมากนัก มีพื้นที่เพียงมีเนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 98 ตารางวา จึงทำให้มีอาคารไม่มากนัก แต่อาคารมีความสูงทำให้เพียงพอต่อการใช้งาน ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 7 แผนผังบริเวณโรงเรียนกรณีศึกษาที่ 1

วิสัยทัศน์

คุณธรรมนำความรู้ คู่กีฬา รักษาศิลปวัฒนธรรม นำบุคลากรสู่เทคโนโลยี และมีความสุข
อยู่ในสังคม

พันธกิจ

1. เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการบูรณาการในรูปแบบที่หลากหลาย ตามความถนัดและความสนใจ
3. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
4. สืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีความเป็นเลิศทางกีฬา

เป้าประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตามความสนใจ นำเทคโนโลยีทันสมัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

คติพจน์โรงเรียน

"มีวินัย ตั้งใจเรียน เพียรประหยัด เกรงครัตคุณธรรม"

คุณธรรมโรงเรียนกำหนดเป็นเป้าหมายให้นักเรียนยึดถือปฏิบัติ คือ

"ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความสามัคยารวะ ความประหยัด ความหมั่นเพียร"

นโยบายของโรงเรียน

1. เร่งพัฒนาระบบบริหารงานของโรงเรียนโดยระบบบริหารงานคุณภาพ (ISO9002) และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียน เน้นการจัดการที่คล่องตัว รวดเร็ว ชัดเจน การปรับปรุงองค์กร ระบบการวางแผน ข้อมูล สารสนเทศ การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลตามสภาพจริง การประชาสัมพันธ์ และการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน แหล่งวิทยากร ชุมชน เอกชน
2. เร่งพัฒนาบุคลากรให้ตระหนักและเห็นความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการทำงานเป็นทีม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูอาจารย์ได้ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนาการเรียนการสอน

4. ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาทุกพื้นที่ของโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น โดยนักเรียนมีส่วนร่วม ตลอดทั้งพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ห้องศูนย์วิชา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์และทันสมัย

5. เร่งรัด จัดหา สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและเร่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีเจตคติและสนใจด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยเน้นการปฏิบัติ การประดิษฐ์ คิดค้น การฝึกทักษะที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

6. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พัฒนาสื่อการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

7. ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นไทย ให้เป็นผู้มีลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และแสวงหาความรู้ มีทักษะในการจัดระบบการทำงาน สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีความสุข มีสุขภาพตามเกณฑ์มาตรฐานตามวัย มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน จนเป็นนิสัยและแนะนำผู้อื่นได้

8. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขสิ่งเสพติดในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นเขตปลอดสิ่งเสพติด

9. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียน

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนตั้งอยู่บริเวณวัด ลักษณะทั่วไปโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนเมือง มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และมีบ้านพักข้าราชการทหารติดกับโรงเรียน ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นับถือ

ศาสนาพุทธเป็นหลัก อาชีพของประชากรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีปัญหาเป็นส่วนใหญ่ จากการพูดคุยกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้รายละเอียด ดังนี้

“เด็กส่วนใหญ่ที่มาเรียนมาจากชุมชนแออัด ที่บ้านมีปัญหา บางคนมีนิสัยก้าวร้าว จะบอกว่าเป็นวิถีพุทธแล้วดีหมดคงเป็นไปได้ ก็ยังมีเด็กที่ทำผิดแต่ก็มีน้อยเรื่องผมขอยมาบ้าง แต่บางคนผมยาวพอรัดมาก็ดูเรียบร้อย”

(ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กรณีศึกษาที่ 1: สัมภาษณ์/ 17 ม.ค.50)

“เด็กที่นี้มาจากครอบครัวไม่ดีเท่าไร บางคนกลับบ้านต้องอยู่คนเดียว พ่อแม่ต้องไปทำงานรับจ้าง ก็ต้องช่วยเหลือตัวเองทุกอย่าง”

(ครูวิชาสังคมศึกษา กรณีศึกษาที่ 1: สัมภาษณ์/ 18 ม.ค.50)

“เด็กที่นี้มาจากชุมชนแออัด สภาพแวดล้อมไม่ดีเท่าไร พ่อแม่ไม่ค่อยสนใจส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในกรุงเทพ เลยทำให้เด็กพวกนี้มันแข่งแกร่ง จนบางที่ดูเหมือนก้าวร้าว มันเหมือนโตด้วยตัวมันเอง”

(ครูวิชาภาษาไทย กรณีศึกษาที่ 1: สัมภาษณ์/ 18 ม.ค.50)

กรณีศึกษาที่ 2

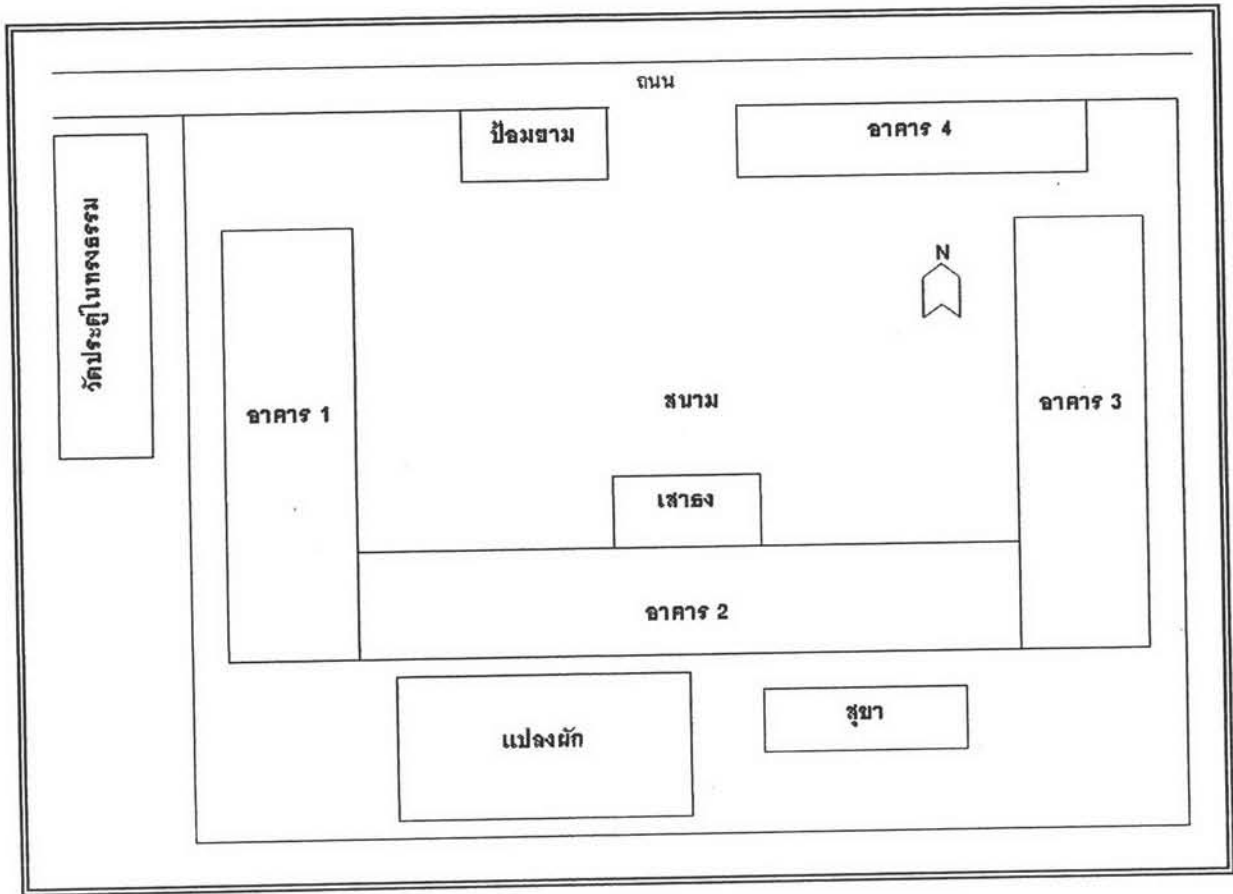
กรณีศึกษาที่ 2 ตั้งอยู่เลขที่ 1160/3 ซอยเพชรเกษม 15 ถนนเพชรเกษม แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร 10600 มีเนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 53 ตารางวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการก่อตั้งโรงเรียน

กรณีศึกษาที่ 2 เป็นโรงเรียนสหศึกษา เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อ วันที่ 17 พฤษภาคม 2497 เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนไม่มีที่เรียน โดยมี พลอากาศเอกหลวงเชิด วุฒากาศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นได้อนุมัติให้ตั้งโรงเรียนตามคำขอร้องของชาวบ้าน แขวงวัดท่าพระ โดย พระอธิการ บุญส่ง บุญรักได้ เจ้าอาวาสวัดประดู่ในทรงธรรม แบ่งเนื้อที่ของวัดจำนวน 6 ไร่ 2 งาน 53 ตารางวา ให้เป็นที่ตั้งของโรงเรียน โดยเสียดำเช่าให้กับวัดปีละ 3,800บาท มาจนถึงทุกวันนี้ และให้ชื่อตามชื่อของวัดที่ให้ใช้เป็นสถานที่ก่อสร้าง ใช้อักษรย่อว่า ป.ธ. ในชั้นแรก และเปลี่ยนมาเป็น ป.ท. ในอีก 2 ปีต่อมา

ครั้งแรกเปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 (ประถมปีที่ 5 ในปัจจุบัน) จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียน 87 คน ครู 6 คน ภารโรง 1 คน มี นายทรงยศ พงษ์พรต เป็นครูใหญ่คนแรก เนื่องจากโรงเรียนยังสร้างไม่เสร็จ จึงต้องอาศัยศาลาการเปรียญของวัดเป็นที่เรียน และได้เข้าเรียนในอาคารไม้ 2 ชั้น ขนาด 8 ห้องเรียน ที่สร้างเสร็จในอีกเกือบ 1 ปีต่อมา

การเรียนในระยะแรก รับนักเรียนเข้าเรียนโดยไม่ต้องสอบคัดเลือกจนถึงปี พ.ศ. 2502 โรงเรียนมีอาคารเพิ่มขึ้นอีก 1 หลังจำนวน 12 ห้องเรียน จึงมีห้องเรียนครบตามโครงการที่วางไว้ คือ ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมปีที่ 6 มีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 1,800 คน ครู-อาจารย์เพิ่มขึ้นเป็น 57 คน ภารโรง 3 คน และเปิดสอน 2 รอบคือ รอบเช้าและรอบบ่าย ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา โดยใช้เครื่องหมาย ป.ท. กลม สำหรับนักเรียนรอบเช้า และเครื่องหมาย ป.ท. เหลี่ยมสำหรับนักเรียนรอบบ่าย โรงเรียนเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาจนถึง พ.ศ. 2512 นายเทพ เทียงตรง ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ในขณะนั้น ได้ขออนุญาตเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปี พ.ศ. 2513 โดยเปิดสอนในแผนกวิทยาศาสตร์ 2 ห้อง และต่อมาปี พ.ศ. 2514 เปิดแผนกศิลปะอีกจำนวน 2 ห้อง โรงเรียนได้เปิดสอนรอบเช้าและรอบบ่าย มาจนถึงปี พ.ศ. 2527 นายสำรอง เพ็งหนู ผู้อำนวยการโรงเรียนในขณะนั้น เห็นว่าเปิดสอน 2 รอบมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย จึงทำการปรับปรุงห้องเรียนเพิ่มขึ้น และให้รวมนักเรียนเป็นรอบเดียว ตั้งแต่ พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา โดยมีห้องเรียนทั้งหมด 54 ห้องเรียน เป็นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 36 ห้องเรียน และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 18 ห้อง ปัจจุบันโรงเรียนกรณีศึกษาที่ 2 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันมีอาคารเรียน 8 หลัง จำนวนห้องเรียน 49 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,800 คน ผู้อำนวยการปัจจุบันคือ นางธรรทิพย์ ถาวรชัยสิทธิ์ ครู-อาจารย์จำนวน 120 คน สภาพของโรงเรียนในปัจจุบัน ประจำปีการศึกษา 2549 เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย มีแผนวิทย์-คณิต, ศิลป์-คณิต และศิลป์-ภาษา โรงเรียนวัดประดู่ในทงธรรม อยู่ในสหวิทยาเขตปากน้ำ-ภาษีเจริญ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดมัธยมศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน และสภาพทั่วไปของทางโรงเรียนได้แสดงไว้ ดังแผนภาพที่ 6 แผนผังบริเวณกรณีศึกษาที่ 2

แผนภาพที่ 8 แผนผังบริเวณโรงเรียนกรณีศึกษาที่ 2

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ ภายในปี 2550 กรณีศึกษาที่ 2 จะได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อจัดการศึกษาให้นักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม
3. บริหารจัดการองค์กรและทรัพยากรแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ

ปรัชญาโรงเรียน

นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรม เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข

คำขวัญ

สำหรับครู สร้างเยาวชนให้เป็นคนดี และเก่ง
 สำหรับนักเรียน มีความรู้คู่คุณธรรม

คติธรรม

" นตฺถิ ปญญา สมาอาภา " แปลว่า แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

นโยบายของโรงเรียน

1. เร่งรัดการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษาภายในโรงเรียนเพื่อพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงาน รับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
2. ส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน ศิษย์เก่า และองค์กรต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัด และพัฒนาการศึกษาในลักษณะร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินและร่วมพัฒนาตลอดจน จัดให้มีการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยเน้นคุณภาพเป็นสำคัญ โปร่งใส ตรวจสอบได้เป็นระบบครบวงจร
3. มุ่งพัฒนาและส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำแผนการสอนที่มีเนื้อหาสาระและจัดกระบวนการ การเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมเสริมหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียน การสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง ในการ ปฏิบัติราชการ และพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษา และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
4. มุ่งพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ การติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และตัดสินใจในเชิงนโยบายและการบริการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด
5. พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อให้ นักเรียนทุกคนเรียนอย่างมีความสุขและจบการศึกษาในชั้นประโยค และศึกษาต่อ

หรือประกอบอาชีพได้ โดยครูอาจารย์ทุกคนต้องให้ความร่วมมือ และประสานงานให้นักเรียนที่อยู่
ในความรับผิดชอบได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ

6. พัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทในตรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริม
ให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุด

7. เร่งรัดให้นำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน และเทคโนโลยี
สารสนเทศ เข้ามาใช้ ในการบริหารงานทุกด้านของโรงเรียน โดยการพัฒนาให้นักเรียนสามารถใช้
เทคโนโลยีทันสมัยได้ และครู อาจารย์ สามารถใช้ เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนตั้งอยู่บริเวณวัด ลักษณะทั่วไปโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนเมือง มีประชากรอาศัย
อยู่อย่างหนาแน่น โดยส่วนใหญ่เป็นร้านค้า ในชุมชนนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก อาชีพของ
ประชากรโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ นักเรียนส่วนใหญ่มาจาก
ครอบครัวที่มีปัญหา ฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จาก
การพูดคุยกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้รายละเอียด ดังนี้

“พื้นฐานของเด็กที่นี่ไม่ค่อยดีเท่าไร บางคนพ่อแม่หย่าร้าง ต้องช่วยเหลือตัวเอง
ทำอะไรเองตั้งแต่เด็ก พ่อบางคนยังไม่สามีเลย ตอนแรกก็ที่ไม่รู้หรือทำไมเด็กมัน
หายไป ตอนหลังแม่เขามาคุยคุยไปร้องไห้ไปถึงได้รู้ เด็กรับมาได้ที่พ่อเป็นแบบนี้”

(ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กรณีศึกษาที่ 2: สัมภาษณ์/ 20 ก.พ.50)

“เด็กที่นี่ส่วนใหญ่เป็นเด็กมีปัญหา และเป็นเด็กที่หนีจากโรงเรียนอื่นๆ พื้นฐาน
ครอบครัวไม่ค่อยดีเท่าไร ส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัด การศึกษาค่อนข้างต่ำ ทำงานแลก
เงินเท่านั้น พอเราจะไปเยี่ยมบ้านมันจะโกหกไม่ให้เราไปถูก แต่พอตีวันนั้นน้องมันมาวิ่ง
เล่นพอดีเลยรู้ว่าบ้านอยู่ไหนไม่เงินหาไม่เจอแน่”

(ครูวิชาคณิตศาสตร์ กรณีศึกษาที่ 2: สัมภาษณ์/ 20 ก.พ.50)

“บางคนต้องช่วยเหลือตัวเองตั้งแต่เด็กเพราะพ่อแม่ทิ้งให้อยู่คนเดียวส่วนใหญ่
พ่อแม่มีอาชีพรับจ้าง มาเช่าหออยู่ ”

(ครูวิชาวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาที่ 2: สัมภาษณ์/ 13 ก.พ.50)

กรณีศึกษาที่ 3

กรณีศึกษาที่ 3 ตั้งอยู่หมู่ 4 ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ 13 ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการก่อตั้งโรงเรียน

กรณีศึกษาที่ 3 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสหศึกษา โดยพระราชบัญญัติประถมศึกษาพุทธศักราช 2464 ได้ประกาศให้เป็นที่ตั้งโรงเรียน โดยมีรองอำมาตย์เอกหลวงประจักษ์ศิลปาคม นายอำเภอพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้จัดตั้ง สถานที่ตั้งโรงเรียนได้เอาศาลาการเปรียญเป็นที่เรียน กรณีศึกษาที่ 3 ได้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2481 เปิดทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นต้นมา

ปีพ.ศ. 2482 ได้รับงบจากกระทรวงศึกษาธิการสร้างอาคารเรียนแบบ ป.2

ปีพ.ศ. 2534 ได้อาคารเรียนแบบสปช.104/26

ปีพ.ศ. 2535 ได้อาคารเรียนแบบสปช.105/29 และได้รับอนุมัติให้เปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ปีพ.ศ. 2538 ได้อาคารเรียนแบบสปช. 2/28 เป็นอาคารตึก 3 ชั้น 12 ห้องเรียน โดยได้รับงบประมาณและเงินบริจาคสมทบหนึ่งล้านบาท

ปีพ.ศ. 2540 เป็นโรงเรียนปฏิรูปทางการศึกษา

ปีพ.ศ. 2541 ได้รับงบจากทางราชการสร้างอาคารอเนกประสงค์แบบสปช. 206/26

ปีพ.ศ. 2545 ได้รับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากสมศ.

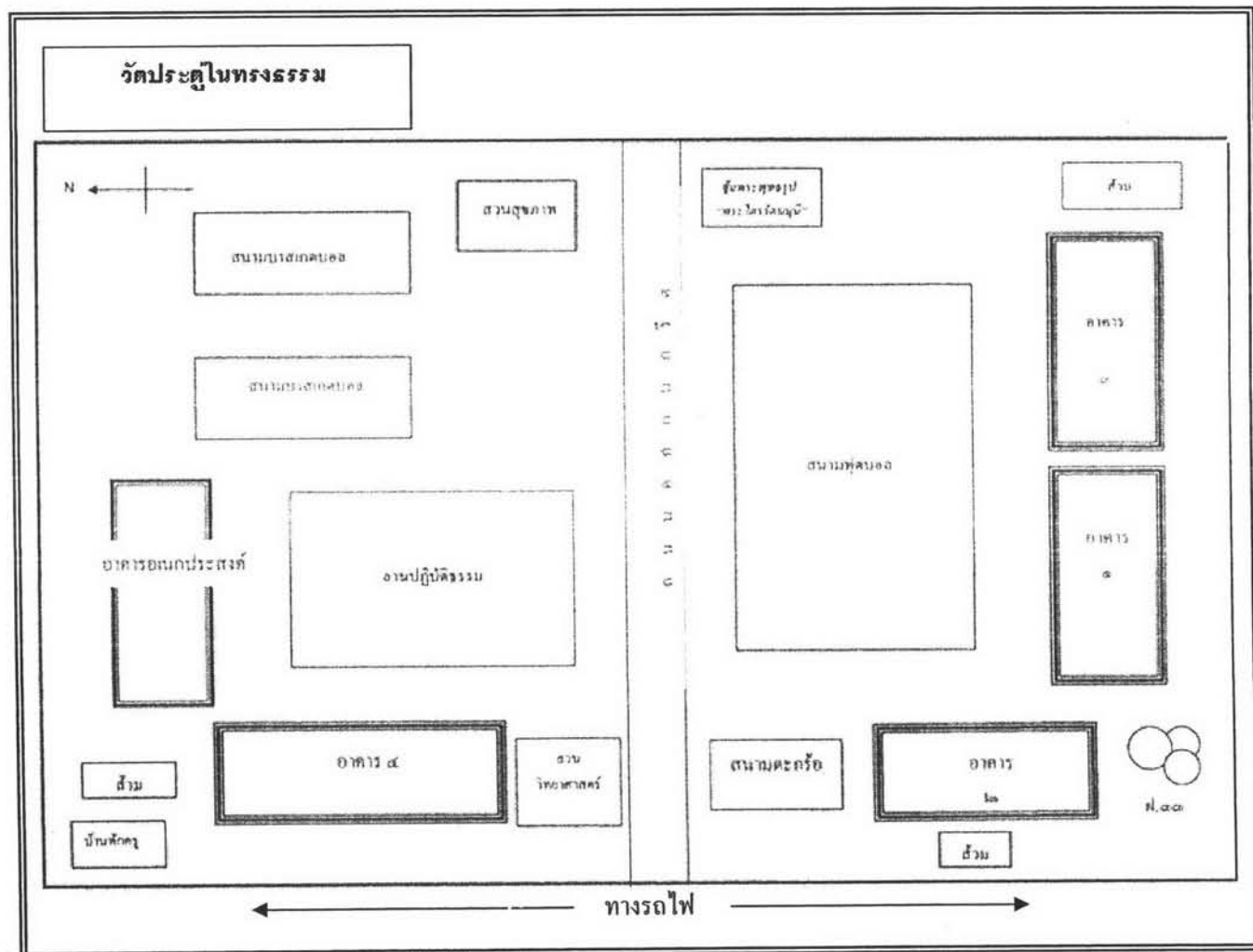
ปีพ.ศ. 2546 ได้รับการประเมินคุณภาพโรงเรียน 5 ดาว

ปีพ.ศ. 2547 เป็นโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ

ปีพ.ศ. 2548 ได้รับเงินบริจาคเพื่อสร้างพระพุทธรูปไว้ในห้องประชุม

ข้อมูลนักเรียนนักเรียนในปัจจุบัน มีนักเรียนทั้งสิ้น 544 คน มีข้าราชการครู 23 ท่าน ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน คือ นายชลอ การสมพจน์

กรณีศึกษาที่ 3 มีบริเวณกว้างขวาง มีพื้นที่ 13 ไร่ แต่บริเวณโรงเรียนจะถูกแบ่งเป็น 2 บริเวณ เนื่องจากมีถนนตัดผ่านบริเวณโรงเรียน และด้านหลังโรงเรียนติดกับทางรถไฟ ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 9 แผนผังบริเวณโรงเรียนกรณีศึกษาที่ 3

วิสัยทัศน์

กรณีศึกษาที่ 3 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนววิถีพุทธนักเรียนอ่านได้เรียนได้ คิดวิเคราะห์เป็น ใช้คอมพิวเตอร์ เล่นดนตรี นาฏศิลป์ไทยได้ให้นักเรียนเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพที่ดี ห่างไกลยาเสพติด รักรักษาสิ่งแวดล้อม โดยบุคลากรในโรงเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพกายและจิตตามแนววิถีพุทธ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จัดแหล่งเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมโดยใช้ห้องปฏิบัติการและคอมพิวเตอร์
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรี-นาฏศิลป์ไทย
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต
6. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

คำขวัญโรงเรียน

เรียนเยี่ยม เปี่ยมวินัย ใฝ่คุณธรรม

เป้าประสงค์

1. นักเรียนทุกคนปฏิบัติตนได้ตามแนววิถีพุทธ
2. นักเรียนทุกคนอ่านได้เขียนได้คิดวิเคราะห์เป็น
3. นักเรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ร้อยละ 60
4. นักเรียนสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้ร้อยละ 60
5. นักเรียนสามารถรำไทยได้อย่างน้อย 1 เพลง
6. นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
7. นักเรียนทุกคนสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนตั้งอยู่บริเวณวัด ลักษณะทั่วไปโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนที่ไม่ไกลจากเมือง โดยรอบบริเวณโรงเรียนมีประชากรอาศัยอยู่ไม่มากนัก ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก อาชีพของประชากรโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และเล่นลิเก

ฐานะยากจน นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนมาจากชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน จากการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้รายละเอียด ดังนี้

“นักเรียนที่มาเรียนที่นี้ส่วนใหญ่เป็นเด็กกรรไฟ จะขายของตามสถานี”

(ครูวิชาภาษาไทย กรณีศึกษาที่ 3: สัมภาษณ์/ 27 พ.ย.49)

“นักเรียนที่นี้ถ้าไม่เป็นเด็กกรรไฟก็เป็นเด็กลิเก ต้องช่วยที่บ้านทำงาน...ฐานะที่บ้านยากจนต้องช่วยที่บ้าน”

(ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กรณีศึกษาที่ 3: สัมภาษณ์/ 27 พ.ย.49)

“บางที่ไม่มาโรงเรียนไปหาได้ที่สถานีรถไฟ เพราะเด็กต้องช่วยพ่อแม่ขายของส่วนใหญ่บ้านยากจน”

(ครูวิชาวิทยาศาสตร์ กรณีศึกษาที่ 3: สัมภาษณ์/ 29 พ.ย.49)

กรณีศึกษาที่ 4

กรณีศึกษาที่ 4 ตั้งอยู่เลขที่ 49 หมู่ 12 ตำบลกุฎี อำเภอดักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ 5 ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการก่อตั้งโรงเรียน

กรณีศึกษาที่ 4 เริ่มตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2467 โดยอาศัยศาลาการเปรียญวัดเป็นที่เปิดเรียนเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ต่อมาในปีพ.ศ. 2487 พระครูบวรสังขกิจ (หลวงพ่อบุญ) เจ้าอาวาสวัดขณะนั้นได้ร่วมกับประชาชนและทางราชการสร้างอาคารเรียนแบบ ป.1(พิเศษ) ขนาด 4 ห้องเรียนลื่นค่าก่อสร้างประมาณ 8,000 บาท เปิดใช้เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2487 พระครูวิชัยประสิทธิ์คุณ (หลวงพ่อบุญ) อดีตเจ้าอาวาสได้ให้การสนับสนุนสร้างอาคารเพิ่มอีก 1 หลัง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 2 ห้อง ชื่ออาคารประสิทธิ์คุณ

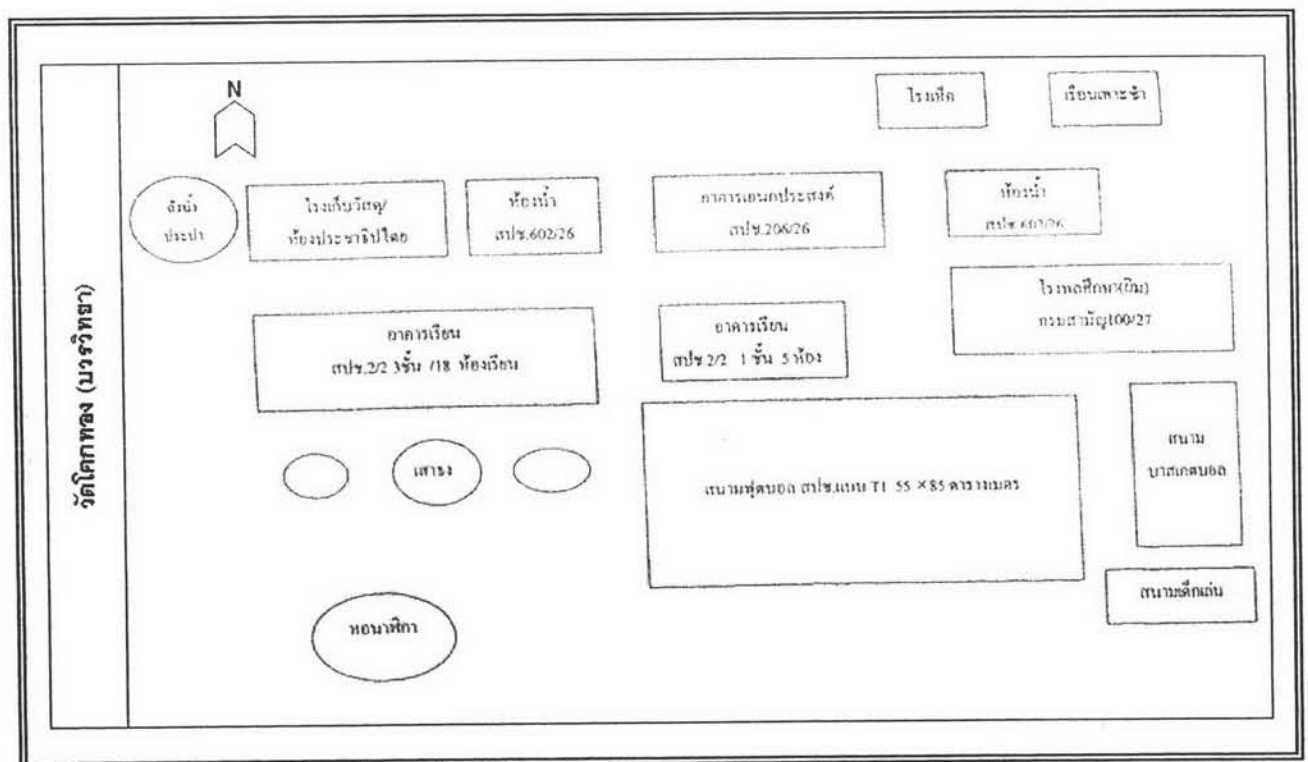
พ.ศ.2503 ได้งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเงิน 185,000 บาท สร้างอาคารแบบ021 ขนาด 4 ห้องเรียน 1หลัง และให้งบประมาณจากองค์การฯ จำนวน 132,500 บาท ต่อเติมอาคารหลังนี้อีก 2 ห้องเรียนในปี พ.ศ.2520

ในปี พ.ศ.2523 – 2533 พระครูวิชัยประสิทธิคุณ (หลวงพ่อเชิญ) อดีตเจ้าอาวาสให้การสนับสนุนตลอดมาจนกระทั่งถึง พ.ศ.2538 พระครูวิชัยประสิทธิคุณ (หลวงพ่อเชิญ) อดีตเจ้าอาวาสและพระครูวรภิกษิตาภิธานเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันได้สร้างอาคารเรียนใหม่เป็นอาคารคอนกรีต 3 ชั้น 1 หลัง อาคารสำหรับนักเรียนอนุบาล 1 ชั้น 1 หลัง โดยไม่ใช้เงินงบประมาณของทางราชการ เป็นมูลค่าประมาณ 30 ล้านบาท

ในปี พ.ศ. 2546 พระครูวรภิกษิตาภิธานได้บูรณซ่อมแซมพื้นอาคารอนุบาลและปูพื้นกระเบื้อง

ปัจจุบันมีครู 15 ท่าน นักเรียน 189 คน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงชั้น

กรณีศึกษาที่ 4 มีเนื้อที่ 5 ไร่ บริเวณโรงเรียนร่มรื่น มีอาคารเรียน อาคารประกอบอื่นๆ อาทิเช่น โรงอาหาร โรงยิม โรงเก็บวัสดุอุปกรณ์ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 10 แผนผังบริเวณโรงเรียนกรณีศึกษาที่ 4

วิสัยทัศน์

ภายในปีพ.ศ. 2550 กรณีศึกษาที่ 4 สามารถดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธได้มาตรฐาน โดยมีบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่ดีในโรงเรียนวิถีพุทธ มีการบริหารจัดการที่ดี มีหลักสูตร มีแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา และสามารถจัดบรรยากาศและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เป็นไปตามหลักไตรสิกขา และบูรณาการในวิถีชีวิต จนผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นผู้มีคุณลักษณะกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น (ครอบคลุมภาวนา 4) ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุขได้

พันธกิจ

จัดเตรียมการหาที่ปรึกษา หาแหล่งศึกษา เอกสารข้อมูล เตรียมบุคลากร กรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน กำหนดธรรมนูญสถานศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดหลักสูตรสถานศึกษา/หน่วยการเรียนรู้/แนวการจัดการเรียนรู้ จัดเตรียมกิจกรรมนักเรียน จัดสภาพกายภาพสถานศึกษา จัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ ดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา (อิทธิบาท 4) กับนักเรียนและบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยดูแลสนับสนุนอย่างใกล้ชิดใช้หลักกรรมกัลยาณมิตร นิเทศติดตาม สนับสนุน รวบรวมข้อมูลและประเมินผล ระหว่างดำเนินการ ทำการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการดำเนินงาน (ปีติ และชื่นชมร่วมกัน)

สภานิตประจำโรงเรียน

สุวิชาโน ภวํ โหติ ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ

คำขวัญของโรงเรียน

รู้เวลา รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่กตัญญู

ปรัชญาของโรงเรียน

สามัคคี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม บูรณาการกรรม ชี้นำสังคม

เป้าประสงค์

1. ผู้บริหาร ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขมีศีล 5 ประจำตน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีพรหมวิหารธรรม มีความซื่อสัตย์ นับถือและศรัทธาในพระพุทธศาสนาพร้อมทั้งเข้าใจพระรัตนตรัยอย่างถูกต้อง

2. ครูทุกคนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข มีศีลธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีพรหมหารธรรม มีความเป็นกัลยาณมิตร พัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา

3. มีการบริหารจัดการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธอย่างเป็นระบบโยกกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ปลุกฝังความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ให้กับบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยร่วมมือกับทุกฝ่าย มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่องและจัดหลักสูตรสถานศึกษา บูรณาการพุทธธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

4. จัดทำด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมให้สะอาด สงบ ร่มรื่น ปลอดภัย มีคตินิยม คำขวัญทั่วบริเวณโรงเรียน ประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียนและประจำห้องเรียน

5. จัดการเรียนการสอนให้บูรณาการกับหลักไตรสิกขา เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผล

6. จัดบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น

7. ส่งเสริมกิจกรรมพื้นฐานชีวิตประจำวัน กิน อยู่ ดู ฟังเป็น และส่งเสริม กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีชีวิต

8. ส่งเสริมให้มีการพัฒนา กาย ศีล จิต และปัญญาอย่างบูรณาการ (ภาวนา 4) ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเป็นผู้มีคุณลักษณะ กิน อยู่ ดู ฟังเป็น รู้บาปบุญ คุณ โทษ ประโยชน์-มิใช่ประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความสุข

9. พัฒนาโรงเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ส่งผลให้ บ้าน วัด โรงเรียนได้รับประโยชน์ร่วมกัน เป็นสังคมที่มีความสุข มีวิถีชีวิตที่ดีงาม

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนตั้งอยู่บริเวณวัด ลักษณะทั่วไปโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก อาชีพของประชากรโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย รับจ้างและทำงานโรงงาน ฐานะค่อนข้างยากจน นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนมาจากชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน และบางส่วนไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองทำงานในกรุงเทพมหานคร จากการพูดคุยกับครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และการสังเกต ได้รายละเอียด ดังนี้

“อยู่โรงเรียนนักเรียนได้กินอาหารที่มีประโยชน์แน่นอนแต่ถ้ากลับบ้านถ้าพ่อแม่ช่วยดูก็ดี แต่เด็กที่นี้ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ พ่อแม่ทิ้งไว้ให้อยู่กับตายายบ้างก็ไม่ค่อยได้ดูแล”

(ครูผู้รับผิดชอบโครงการ กรณีศึกษาที่ 4: สัมภาษณ์/ 28 ธ.ค.49)

“นักเรียนแต่งกายสะอาดเรียบร้อยถูกระเบียบ แต่บางส่วนใส่รองเท้าแตะมาเรียน เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน ”

(สังเกต กรณีศึกษาที่ 4/ 25 ธ.ค.49)

“พ่อแม่ต้องไปทำงานตามโรงงานในกรุงเทพ นานจะกลับมาที่แต่แถวนี้มันห่างจากตัวเมืองมากไม่มีที่ให้ไปเที่ยวหรอก ก็ไม่ค่อยเกเร แต่ถ้าจะหนักใจคงเป็นเรื่องเรียนมากกว่ามันไม่ค่อยขยันกันหรอก แต่ไม่ทำตัวนอกกลุ่มนอกทาง อยู่ในกฎ ระเบียบก็ดีแล้ว”

(ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาที่ 4: สัมภาษณ์/ 28 ธ.ค.49)

จากบริบทของพหุกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณี ผู้วิจัยทำการสรุปและนำเสนอใน 4 ประเด็น คือ ที่ตั้ง ขนาดโรงเรียน ระดับชั้นที่เปิดสอน และสภาพชุมชน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 สรุปบริบทของพหุกรณีศึกษาทั้ง 4 กรณี

กรณีศึกษา	ที่ตั้ง	ระดับชั้นที่เปิดสอน / จำนวนนักเรียน	สภาพชุมชน
กรณีศึกษาที่ 1	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 1,099 คน	ลักษณะทั่วไปโดยรอบเป็นชุมชนเมือง มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และมีบ้านพักข้าราชการทหารติดกับโรงเรียน นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ นักเรียนมาจากครอบครัวที่มีปัญหา

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กรณีศึกษา	ที่ตั้ง	ระดับชั้นที่เปิดสอน / จำนวนนักเรียน	สภาพชุมชน
กรณีศึกษาที่ 2	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3	มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 1,145 คน	ลักษณะโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนเมือง มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยส่วนใหญ่เป็นร้านค้า นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีปัญหา ฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง
กรณีศึกษาที่ 3	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1	ระดับอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 544 คน	ลักษณะทั่วไปโดยรอบโรงเรียนเป็นชุมชนที่ไม่ไกลจากเมือง โดยรอบบริเวณโรงเรียนมีประชากรอาศัยอยู่ไม่มากนัก ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก อาชีพของประชากรโดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และเล่นลิเก ฐานะยากจน นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนมาจากชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน
กรณีศึกษาที่ 4	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	ระดับอนุบาล ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียน 203 คน	ชุมชนมีขนาดใหญ่ นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย รับจ้างและทำงานโรงงาน ฐานะค่อนข้างยากจน นักเรียนบางส่วนไม่ได้อาศัยอยู่กับผู้ปกครอง